

נראדה אור

פרשת קרה תשפ"ב
גליון קכג שנה ג

באר המה"ק מלעכוויטש קודינע

{ שניני אור }

שבת מברכין חודש תמוז, בתקופה זו מצטט תמיד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בדברות קדשו את המובא בספה"ק שחודשי תמוז אב הם חודשי עינים – תמוז כנגד עין ימין ואב כנגד עין שמאל, בזמן הזה חדשים אלו בגלות כמאה"כ עיני עיני יורדה מים וכאשר נזכה במהרה לגילוי מלכותו יתברך בביאת הגואל יקוים בהם ועינינו תראינה מלכותך.

משמעות עמוקה יש בדברים אלו אך ודאי שאין הדברים יוצאים מידי פשוטם – מבאר אדמו"ר שליט"א, בחודשים אלו נדרשת התגברות מיוחדת בשמירת העינים, שמירה יתירה לבל תיפגם קדושתם בראיות שאינם לרצונו יתברך, אמנם שמירה זו לא תמיד באה בקלות כ"כ עלינו א"כ להטעים בעצמנו כח לכך.

בשבת שעברה בעת רד"ר ביאר אדמו"ר שליט"א כי בעת שזוכה היהודי מרגיש הוא כיצד במילוי תפקידו בעולם מתמלא הרצון העליון – כמה שמחה ותענוג נרמם כביכול למעלה מעבודתו, וכשמרגיש הוא זאת מתמלא לבו שמחה בגודל הזכות וממילא דורש הוא בכל עת כיצד ליחד את מעשיו כרצונו יתברך.

עוד בדברות הקודש שמדרך האדם בעת שזוכה לעסוק בתורה מספר שעות להתפלל או לקיים מצוה בחיות פנימית ובלב נכון אזי מרגיש הוא שפעל דבר מה במעשהו, אך כאשר הוא לא עוסק בפעולה גדולה, הוא בסך הכל שומר את עיניו ברוחב שלא יראו דבר מה – פעולה שכל רגע שהוא כמעט לא זוכר, הרי שאינו מרגיש את גודל מעשהו, הכיצד א"כ יהא לו כח להתאמץ עבור כך.

לכן כה חשוב לדעת ולשנן חשיבות מעשים שכאלו, להעריך את גודל השמחה בעליונים מכל פעולת שמירה של היהודי על אבריו, כאשר הוא עוצם עיניו מראות ברע – שמתאמץ לשמר על אוניו ופיו שלא יאבדו את קדושתם, ממלא הוא בכך את תכלית רצונו יתברך בבריאת העולם.

כך שמעתי מהר"ר אלעזר זילברפרב מעשה בזמן הרה"ק ר"ש מזוועהיל בבחור בירושלים שהתרחק ל"ע מדרך התורה בקש הרה"ק שיביאווהו אליו לשיחת חיזוק, אמרו לו כי רבים וטובים כבר ניסו לשוחח עמו אך הוא אינו שומע לקול מוכיחים, אך הרה"ק ר"ש שלמיקה מתעקש לשוחח עמו. כאשר הגיע הבחור אמר לו ר"ש ודאי סבור הנך שתשמע כעת דברי מוסר ברצוני לומר לך רק דבר אחד, לפעמים עומד הנך בזמן נסיון ומנסה להתגבר אך למעשה לא הצלחת לעמוד בו, האם יודע אתה כמה תענוג יש להשם יתברך מהנסיין שלך להתגבר?! נכנסו הדברים בלב הבחור ולבסוף שב לדרך טובים.

במהרה נזכה לצאת מחשכת הגלות ועינינו תראינה מלכותך, אז נראה כמה גדולה ומאירה כל התגברות שלנו בזמני הקושי – חזק ונתחזק.

{ זכרות קודש }

התבוננות ברוממות הא-ל ובשפלות עצמו

נמצא עמו בדיוק אותו רבש"ע שהיה עמו קודם שחטא. וכמאמר מרן אדמו"ר מוהר"א ז"ע עה"פ (תהלים קמו, ב) אזמרה לאלקי בעודי, על ידי שמתבונן בחלק הנשמה הפנימי שקיים ועומד בכל מצב, יכול הוא תמיד לעמוד לפני השם יתברך ולזמר לשמו.

סומא באחת מעיניו – באחד מעיני ההתבוננות

בזה מבאר דברי הגמ' סומא באחת מעיניו פטור מן הראיה, שדוקא על ידי ההתבוננות בשתי עינים בגדלות הבורא ובשפלות עצמו יכול לראות את פני האדון ה' לעסוק בעבודתו ולהידבק בו, אבל אם סומא באחת מהם פטור מן הראיה. וזהו ענין קרה שעינו הטעתו כי היה מטועני הארון והשיג השגות נשגבות בגדלות הבורא, אמנם נחסר אצלו בעין ההתבוננות בשפלות עצמו ומזה נסתובב מחלוקתו בבקשת הכהונה.

ובפלא יועץ להגה"ק מהורונסטייפל ז"ע מבאר באריכות מחלוקת דתן ואבירים על משה ומחלוקת קרה על אהרן בבקשת הכהונה, כי משרע"ה היה ענין מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ועל אף גודל שפלותו לא נגרע מאומה בעלייתו במעלות העבודה והדבקות בהשם יתברך, כמאמר הכתוב (במדבר יב, א) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, שבוטל לגמרי להשם יתברך ואינו מחזיק כלל כמצאיות בפני עצמו, ועם כל זה פה אל פה אדבר בו שהתבונן בגדלות הבורא והשיג מעלות רמות. על זאת נחלקו דתן ואבירים שמחמת שברון לבם ושפלותם נתיאשו מעצמם וסברו שאבדה תקותם להידבק בהשם יתברך ובעבודתו. ובדרך זו יש לפרש אמרם לא נעלה, כי נחסר להם בבחי' שאו מרום עיניכם וסברו שמגודל שפלותם אינם יכולים לעלות בהר ה' לעבוד לא-ל-חי.

אהרן היה כהן גדול ואיתא בחז"ל (הוריות ט) גדלותו משל אחיו שגדול במעלתו מכל אחיו הכהנים, אמנם על אף גדלות השגתו ועבודתו לא שכח שפלותו כדאיתא בחז"ל (ת"כ ויקרא ט, ט) שהיה בוש וירא לגשת לעבודת המקדש, ועל זאת נחלק קרה ואמר כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשא על קהל ה', שבקש אף הוא להתנשא ולא התבונן בשפלותו עם עוצם מעלתו והשגתו.

המשך בעמוד הבא <<<

ויהי ממחרת ויבוא משה אל אהל העדות והנה פרה מטה אהרן לבית לוי ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים (יח, כג).

שלמות העבודה בהתבוננות בשתי עינים

איתא מהרה"ק מנעטכ"ז ז"ע בביאור ענין מחלוקתו של קרה וברך זו מעוד צדיקים, דאיתא ברש"י (טו, ז) וקרה שפקח היה מה ראה לשטות זה עינו הטעתו וכו', והוא על דרך דברי הגמרא (חגיגה ב) סומא באחת מעיניו פטור מן הראיה, והביאור בדרך העבודה כי לאדם יש שתי עינים והרמז בזה שבעין אחת יתבונן בכל עת בגדלות הבורא - שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה (ישעיהו מ, כו), שישא עיניו לראות היאך הבורא יתברך ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ולית אתר פנוי מיניה, ובזה יזכה להארת הדעת לראות מציאותו יתברך בעולם וכי אורו יתברך מחיה כל עיני הבריאה, ובכל העינים הגשמיים לא יביט בחלק הגשמי כי אם בחיות ה' המחיה כל הנבראים וכל היצורים.

אמנם אחר שמתבונן בזאת ומשמיא קצו ליה להשיג השגות אלקיות, יכול על ידי זה ליפול ח"ו לגיאות בסברו שגדול הוא בחשיבותו ורם במעלתו בהשיגו השגות אלו. לכן מאידך גיסא יש לו להתבונן בעינו השניה בשפלות עצמו, כדברי המשנה (אבות ג, ד) דע מאין באת ולאן אתה הולך. ובזה יכנע ויכיר בשפלותו הלא כל הגיבורים כאין נגדך ואנשי השם כלא היו וחכמים כבלי מדע ונבונים כבלי השכל, וא"כ הוא שאינו חכם ואינו נבון ודאי אין בו שום חשיבות מצד עצמו.

אלא שאף בהתבוננות זו בלבד יש בה סכנה כאשר מתבונן מה אנו מה חיינו מה חסדנו מה צדקותינו ומכיר שאמנם מה הוא וכל צדקתו אין בה חשיבות, יכול על ידי זה ליפול ברוחו ולסבור כי מרוב שפלותו אבדה תקותו וכבר אין חפץ בעבודתו ואין ביכלתו לגשת לעסוק בעבודת יצורו. לכן מיד עם התבוננותו בשפלות עצמו יתחזק ויתבונן בגדלות נשמתו חלק אלוך ממעל, כדאיתא בנועם אלימלך (ריש פ"ה קדושים) שדברי המשנה דע מאין באת ולאן אתה הולך מורים על התבוננות בעוצם חשיבות הנשמה, וידע שהבורא יתברך שוכן עמו בכל מצב שהוא ואף בשפלות הגדולה ביותר ה' העלית מן שאול נפשי (תהלים ל, ד).

כדברי הגמ' (ר"ה יז: ה) ה' (שמות לד, ט), ה' קודם שיחטא האדם וה' לאחר שיחטא, כי אף אחר שחטא ל"ע ועומד היכן שעומד

הקדושה וההתעלות מתנה מהשם יתברך

ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב (יח, כג).

תרומתכם מורה על אשר זוכה האדם להתרוממות והתעלות על ידי עבודתו, וצריך לידע שאין ההתעלות מכח עצמו כי אם מתנת שמים. וזהו ונחשב לכם תרומתכם, שתיחשב בעיניכם הקדושה וההתעלות כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב, כתרומה שמרימים מן התבואה שאין קדושתה מכח עצמה כי אם על ידי האדם המרימה.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, קרה תש"פ - סעודת צפרא דשבתא

לעתידי לבוא יתבוננו רק ברוממות הא-ל

לפי זה יש לבאר מה דאיאתא (שעה"פ להאריז"ל, תהלים צא) כי לעתידי לבוא יהא קרח כהן גדול, צדיק כתמר יפרח (תהלים צב, יא) ס"ת קרח. על דרך דאיאתא ממרן אדמו"ר הזקן זי"ע עה"פ (ויקרא כו, י) ואולך אתכם קוממיות פירש"י בקומה זקופה, וקשה שהרי אמרו חז"ל (ברכות מג.) המהלך בקומה זקופה דוחק רגלי שכינה, וביאר כי בזמן הזה קיים כח הרע ובעת שמהלך בקומה זקופה מראה בזה כאילו הוא מציאות בפני עצמו ולכן דוחק רגלי שכינה, אבל לעתידי לבוא כאשר יתבטל לגמרי כח הרע כמאמר הכתוב (זכריה יג, ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ לא תהא באדם שום מציאות עצמית, וממילא אף אם יהלך בקומה זקופה לא יהא בזה אלא גילוי מציאותו יתברך.

נמצא שלעתידי לבוא תהא כל עבודת האדם בהתבוננות בגדלות הבורא ולא יהיו נצרכים להתבוננות בשפלות עצמו,

ובספה"ק (ע"י בני מאמרי חדשי תמוז אב א, ד) איתא שחודשי תמוז אב הם כנגד שתי עינים, ובזמן הזה הם בשפלות כמאמר הכתוב (איכה א, טו) עיני עיני יורדה מים, ולעתידי לבוא יתקיים ועינינו תראינה מלכותך. והזמן גמרא לתקן בחי' עינים לקדש האברים ולשמור המחשבות ולהתחזק בהתבוננות בענין גדלות הבורא ושפלות עצמו, ובוזה יוכלו להתחזק אף בזמנים אלו שאינם כ"כ זמני עליה, וכן ע"י התורה מאירים העינים כנאמר והאר עינינו בתורתך. וצדיקים (ע"י עבודת ישראל לט"ו באב בשם הרה"ק הר"ש מניקלשבורג) הבטיחו עפ"י מאמר הכתוב (איוב לא, א) ברית כרתי לעיני מה אתבונן על בתולה, שעל ידי ההתגברות בחודשי עינים זוכים בחודש אלול שהוא מזל בתולה לתשובה נעלית יותר.

יעזור השם יתברך שנוכה לכל ההשפעות טובות בגשמיות ורוחניות, ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר בביאת משיח צדקנו במהרה בימנו.

תשע"ג, רעוא דרעיון

באשר ממילא תהא מציאות האדם בטילה להשם יתברך, ובוזה יתוקן ענין קרח שהיתה עבודתו אך בגדלות הבורא וע"כ יהא קרח כהן גדול. זהו ביאור הכתוב והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויצא פרח ויצף ציץ ויגמול שקדים, כי כבר די"קו המפרשים שדרך העולם אשר בעת שיוצא הפרי כבר נופל הפרח, אבל כאן בדרך נס היו הפרח והציץ והשקדים באותו זמן. והרמז בזה שאהרן הכהן אף בעת שזכה על ידי התבוננות בבחי' שאו מרום עיניכם להשגה נעלה בגדלות הבורא כענין יציאת הפרי, הרגיש בעצמו כאילו עתה יצא הפרח שעדיין עומד בראשית העבודה ויש לו להתחיל בעבודתו בוראו. ומחמת שהיה שלם בהכרת שפלות עצמו עם השגת גדלות הבורא, נבחר לעבודת הכהונה.

תמוז אב - חודשי עינים

היום הוא ר"ח תמוז, זקני זי"ע הוה מרגלא בפומיה בשם צדיקים, תמוז נוטריקון זמני תשובה ממשמשין ובאין,

מאורי אור מעלת חברינו ולא הסרוגם

היה להם גדלות, על כן נדמה להם שמהם ואהרן יש להם גדלות, וזהו שאמרו רב לכם. וישמע משה ויפול על פניו, כי חשש משה אולי ח"ו הצדק אתם, שיש לו שמץ גדלות, על כן אחז בעונה יתירה והכניע את עצמו מאד. ובתרגום המיוחס ליונתן בן עוזיאל כתב, ונפל על אנפיהי מן כיסופא, שנתבושש מאד מפני פחד ה' ומהדר גאונו על ידי ענותנותו הטוהרה.

דברי שלום (בפרישתו)

יעשו כולם אגודה אחת

... ושלוש יהיה על כל ישראל ובתוכם גם כל אנ"ש שיחיו הידידים שבנא יארק יעשו כולם אגודה אחת ולא יחצו לשתיים. וכאשר שמעתי כי יש דורשים שלום ואחדות, מהראוי לכל אחד להשתדל בזה שיצא הדבר מכח אל הפועל, ויהיה שלום בחלים ושלווה בארמנותיך.

מכתב מרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע לאנ"ש באמריקא, ער"ה ניסן קץ מנולת [ג-] תרס"ט [לפ"ק

בכח האחדות יוכלו לסבול את חבלי המשיח

בשבת קודש בבוקר אחר קידוש אמר, האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט, א), ואמר דיש שתי בחינות, קץ הימים זה בחינת חסד, וקץ הימים זה בחינת דין וחבלי משיח, והתיקון הוא להיות כל ישראל באסיפה ואגודה אחת בהתקשרות אמיתי נגד החטא של שנאת חנם שהיו בחרבן הבית. וזה שאמר יעקב האספו לשון אחדות והתקשרות, ואז ואגידה לשון המתקה, כמו שכתוב (דברים לג, ד) ממגד תבואות שמש. וכמו שדרשו חז"ל (ע"י שבת פז.) על ותגיד לבני ישראל (שמות יט, א) דברים שמושכין לבו של אדם כאגדה. וזה ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, בחינת חבלי משיח, בכח האסיפה ואגודה אחת יהיה לכם כח ואומץ לסבול כל אשר יקרא באחרית הימים, ודפח"ח.

אמרי יעקב (יחי תיע"ז)

באשערט נאך מער אראפ צופאלן, ווארפט מען איהם אריין קשיות אויף גוטע ברידער. [כשרוצים משמים להפיל ח"ו את האדם ממדרגותיו הרוחניות, נותנים בלבו קושיות על הצדיקים, וכאשר רוצים עוד יותר להפילו, אזי חבריו אינם מוצאים חן בעיניו].

מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע

מאי שנאת חנם

שנאת חנם, מאמר אדמו"ר זי"ע מלעכוויטש מאי חנם - בלא מצוות (עפ"י רש"י במדבר יא, ה) - היינו שפירוד לבבות נעשה ע"י פריקת עול תורה ומצוות].

יסוד העבודה מכתב סב

מרן הס"ק זי"ע אוהב ורודף שלום

פעם אחת באו לפני מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע שני אנשים מאנשי שלומו והציעו לפניו טענותיהם, האחד ישב בחנות מכבר, והשני שכר חנות אצל חנותו של הראשון והחזיק אותה סחורה עצמה שהחזיק הראשון. וטען הראשון איך מלאך לבך לעשות לי כדבר הזה לירד לחיי לקפח פרנסתי ולרדת לתוך אומנות חברך, ויען השני ויאמר, אתפלא עליך אחי הנלבב, איך תוכל לאמר זאת שמקפח אני פרנסתך, נגד מאמר חז"ל (יומא לח.) שאמרו אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואת אשר הכינו עבורך מהשמים איך אוכל לנגוע. ויאמר להם, שניכם תדברו אמת, אך החלפתם בטענותיכם. על השני היה לטעון, מעולם לא ירדתי וכו', והראשון היה לו לאמר, אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, אז גם הייתם שניכם צודקים וגם לא היה ביניכם תרעומות.

אורי יש"ים (עמי מוח במהרה"ח)

מה שהאדם לקוי בעצמו רואה הוא בזולתו

ויקהלו על משה ואהרן ויאמרו רב לכם (טז, ג-ד). כי שנינו (נגעים פ"ב מ"ה) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו. ופירש הבעש"ט הק' (ע"י אוהב ישראל ליקוטים חדשים בראשית) כל הנגעים אדם רואה חוץ. נמשך זה מנגעי עצמו, כמאמר רז"ל (קדושין ע.) כל הפוסל במומו פוסל. וקרח ועדתו

מכתב קודש

ממרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע
בגנות המחלוקת
מתפרסם בזאת לראשונה

ב"ה

יום ה' מחרת יום כפורים תר"ח"ס לפ"ק החיים והשלום וכל טוב סלה לכבוד אנ"ש שיחיו דעיר מינסק ובפרט ידיד נפשי מו"ה זאב יעקב נ"י ור' יהודה הלבן נ"י ובנו ר' אברהם נ"י. משלומינו תודה לה'. אתמול דברתי עם הידידים שהיו פה ר' יעקב שיינקער ור' מרדכי שלום נ"י. והנני באתי בכתובים להזהיר אותם שיהיה שלום ביניהם ולא יעשו שום מחלוקת בין בעד כבוד ובין שאר דברים, לא ... ו... ירדפו ... ולא ... ירדוף אותם, ולא יעשו אסיפות להרע לשום אחד מהם ח"ו, כי מאד חרה לי על זה. על כן אני מזהיר אותם באזהרה גדולה שיהיו נבפשותם מאוד הם וכל המסייעים לכל אחד מן הצדדים. ואם חס ושלום לא ישמעו בקולי ידעו כי ח"ו יתחרטו באחרונה, וכן ח"ו יצעקו ואז גם אנכי לא אוכל להושיע להם ח"ו, ואל יביטו על טוב מזגי (יעוין בזה"ק בשלה"י). ואם ישמעו בקולי טוב הארץ יאכלו וטוב יהיה להם בזה ובבא ברוחניות וגשמיות. ומובטחני שישמחו מקום לדברי אלה.

קצרתי ואומר שלום ויקבלו החיים ושלום בשמחת החג סוכות כאות נפשם הטוב ונפש המברכם בברכת

אהרן באאמו"ר זל"ה זי"ע

איסור להחזיק במחלוקת

אמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו, שנאמר (ז, ה) ולא יהיה קרח וכעדתו.

פנהדרין קי.

פירוד לבבות בין חברים

אז ס'איז באשערט איינעם אראפ צופאלן, ווארפט מען איהם אריין קשיות אויף דעם גוטן איד'ן. אז ס'איז ח"ו

11 הסוגריים במקור. ח"ל הזה"ק (סד.) שם: זכאין אינון צדיקא דקוב"ה אתרעי ביקריהון יתיר על דיליה וכו', וכן בכל אתר קוב"ה תבע עלבונא דצדיקא יתיר על דיליה, ועעו"ש.

הנותנו במדבר

[ב]

במאמר הקודם (גליון חג השבועות) התבאר ענין בכי המים התחתונים על ריחוקם מאור פני מלך חיים ועל ההסתר שיש בעולם הזה מאורו ית', עוד נתבאר כי נחמתם הוא בהקרכת המלח וניסוך המים על המזבח ששם הוא מקום יחוד העולמות, וזוהו נתבאר מדוע מזבח מוריד דמעות על המגרש את אשתו, כי זיווג איש ואשה הוא יחוד העולמות ונילוי אור ה' בעוה"ז וכאשר נפרד חיבור זה אזי המזבח דייקא מוריד דמעות המורכבות ממים ומלח אשר שניהם הם נחמת המים התחתונים.

הצדיק מייחד העולמות

כתב בנועם אלימלך בריש פרשתו: ויקח קרח תרגומו ואתפליג. נ"ל בהקדים לפרש פסוק 'הי רקיע בתוך המים' כו', דהנה יש להבין על שברא הקב"ה בעולם שיהיו צדיקים ורשעים, והלא אין חפץ הש"י ברשעים, אך מחמת ש'אין צדיק בארץ כו' ולמען שלא יהא ח"ו קטרוג על הצדיק, כי הצדיק צריך לתקן העולמות שזה הוא מעשה דקות ורוחניות, וע"י הרשעים ניכר ונראה צדקת הצדיק, כמ"ש שלמה המלך ע"ה 'כיתרון כו' כן יתרון החכם מן הכסיל' ופירשו המפרשים כמו שע"י חושך ניכר מעלת האור כן ע"י הכסיל ניכר מעלת יתרון החכם בחכמתו, ובראות המקטרג רשעת הרשעים נגד צדקת הצדיק שבחר בחיים בבחירתו שנתן לו הש"י אז נסתם פיו מלקטרג עוד עליו. וזהו פירוש 'הי רקיע בתוך המים', ר"ל הצדיק שנקרא בשם 'רקיע' ע"ש הדקות והרוחניות מלשון 'ירקעו פחי הזהב', שיהיה לו כח לתקן ע"י התורה הקדושה הנקראת 'מים'. 'יהי מבדיל בין מים למים' כלומר ע"כ הוכרח להיות הבדל בין מים למים, והיינו שיהיה צדיק, וגם ניתן רשות ובחירה לאדם להיפך ח"ו, ואף גם הוא יש לו חלק בתורה כמו שאמרו 'רקנין שבך מלאים כו', ובראות המקטרג ההבדל שבין הצדיק והרשע אין יכול שוב לקטרג עליו ויכול הצדיק לפעול פעולתו כנ"ל... וזהו 'ויקח קרח' תרגומו 'אתפליג' דהיינו שעשה חלוקה והבדל, שע"י רשעתו היה ניכר צדקת אביו שהיה צדיק גדול, ולכן מייחסו אחר אביו. וק"ל.

ונתבאר כאן בדב"ק של הרר"א ובעוד הרבה ספה"ק כי הצדיק השלם העובד את השי"ת בכל מאודו, גם הוא מגלה את אורו ית' בעולם הזה, ולכן נקרא אחיד בשמיא וארעא (וזהו פרשת פינחס רנ"ו). על כן נמצא בחז"ל (שבת קה:) מעלת הדמעות על הסתלקותו של אדם כשר, כאמור שהדמעות ממוזגות הן ממים ומלח, אשר הם נתיחדו לנחם את בכי המים, וכאשר נסתלק הצדיק מן העולם אזי נחסר מיחוד העולמות. וכן איתא בגמ' (מו"ק כה:) כי נח נפשיה דרבי אבהו אחיתו עמודי דקסרי מיא, וברש"י הורידו דמעות.

ביאור הזמר 'דבר סימן טוב לך וכו' ואות דגל'

הפייטן רבי מרדכי בן יצחק מחבר הזמר מה יפית המושר בליל שב"ק שורר ברוח קדשו: דבר סימן טוב לך במן ואות דגל סבטיון המתגלגל, וכוונתו למנות את הדברים אשר הם הוכחה על היות יום השביעי יום שבתה ומנוחה, וזהו המן,

אשר ירד בכל ימות השבוע וביום השביעי שבת לא יהיה בו וביום השישי היה משנה על אשר לקטו יום יום. וכן נהר סמבטיון אשר כידוע בכל יום רץ ונמהר וביום השבת קודש נח, כפי שהיתה תשובתו של ר' עקיבא לטורנוסורפוס הרשע כדאיתא בסנהדרין (ה:). אולם אכתי לא נתבאר כוונת המשורר במה שכתב דבר סימן טוב לך במן ואות דגל.

שמות האבות היו חקוקות על הדגלים

ובסידור אוצר התפלות ביאר עפ"י המובא ב'ילקוט ראובני' בשם 'ספר הפליאה' וז"ל: ד' דגלים היו ובכל דגל ג' אותיות משמות האבות החקוקים בתוך עמוד של ענן, דהיינו בדגל יהודה א"י, דגל ראובן ב"צ"ע, דגל אפרים רח"ק, דגל דן מט"ב, וכל האותיות מזיו השכינה. נשאר אות ה' מאברהם הוסיף הקב"ה י' משמו, העמיד הקב"ה ענן והדגלים היו מסבבין אותו וקבועין בו אותיות י"ה והיה מאיר ביום כשמש ובלילה כירה, ובם ידעו ישראל להבדיל בין יום ובין לילה. ואותם ב' אותיות היו פורחין הנה והנה נעים ונדים כל ימי השבוע לפעמים על דגל זה ולפעמים על דגל זה. ובמקום שהיו עומדים כשמקדש היום שם היו נחים ולא היו זזים ממקומם עד מוצ"ש, ואז היו שוב חוזרין לפרוח כמנהגן, עכ"ל הילקוט ראובני. וזוהו ביארו המפרשים את כוונת הפייטן דבר סימן טוב לך וכו' ואות דגל, היינו סימן זה שהיה בדגלים, אשר אותיות י"ה משמו ית' שהיו פורחות בכל השבוע מדגל לדגל, נחו ביום השבת.

במדבר האיר לישראל שם י"ה במקום השמש והירח

ונתבאר כאן ענין נפלא שבכל הארבעים שנה שהלכו ישראל במדבר זכו להארה נפלאה משם י"ה, שהאירה להם במקום השמש והירח ובה ידעו להבחין בין יום ובין לילה. ולדברינו הענין בזה עמוק מאוד דהנהגת השמש והירח מורה על הנהגה בדרך הטבע, וע"י השמש והירח טענו עובדי האלילים הקדמונים וסברו שיש בהם ממש והם המנהיגים את כל העולמות והגלגלים. ואילו בדור המדבר - דור הדעה לא ראו את אור השמש והירח, אלא ראו בחוש את הנהגת השי"ת החופפת עליהם בעולם הזה ושכינה היתה שרויה בין הבדים, וראו כל העם כי יש אלקים שופטים בארץ. וזהו הארת שם י"ה אשר כאמור מורה על יחוד העולמות, אשר לזה זכו אחר מתן תורה שנפתחו להם הרקיעים והתהומות וראו כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו.

גודל האהבה שנתגלה בדגלים

יתכן לבאר לפי זה את דברי המדרש הידועים (שהש"ר ב, ד) עה"פ 'הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה', אל תיקרי ודגלו אלא ודילוגו, וידוע מספה"ק שארית ישראל להרה"ק מווילענדיק זי"ע שכוונת אל תיקרי בכל מקום היינו שאל תיקרי כך עד שתקרא מקודם כך, ולדברינו בא המדרש להורות כאן על גודל אהבת השי"ת לעמו ישראל שנתגלה

בדגלים, ע"י אותיות שם י"ה שהאירו עליהם והיו מדלגים מדגל לדגל, וללמדנו על גודל החיבה וההארה אשר זכו לה בני"ב בלכתם במדבר.

אחר ניסוך המים זכו גם להארה זו

ובמסכת סוכה (ה, ד) איתא, כי בכל בוקר אחר שמחת בית השואבה וניסוך המים אשר בה היו מייחדים העולמות ומנחמים את המים, היו אומרים: 'אבותינו שהיו במקום הזה אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה, והמה משתחווים קדמה לשמש, ואנו ליה-ענינו'. ולדברינו מבואר היטב שזהו דבר והיפוכו כי הארת שם י"ה היא ההיפך מהטעות בהנהגת השמש והירח ובדרך הטבע, וזהו אנו ליה ענינו.

מנגינה מיוחדת בקריאת

שירת הים הדגלים והמסעות

להאמור שבכל עת יחוד העולמות מצאנו ענין שירה אשר הוא היפך בכיית המים התחתונים, וזוהו מבואר השמחה הגדולה בשמחת בית השואבה והשיר על הקרבן. נוכל לבאר עוד מה שמצאנו כי בשני מקומות בקריאת התורה אין קורים בציבור את הפסוקים עם טעמי המקרא המסורים לנו מדור דור בהלכה למשה מסיני, אלא באופן של שירה מיוחדת כמקובל בקרב הרבה קהילות קדושות והוא בשירת הים ובקריאת הדגלים והמסעות בחומש במדבר, וישראל בני נביאין הם ומנהיגיהם יסודותיהן בהררי קודש. ולדברינו אתי כמין חומר כי במקומות אלו נתגלה הנהגת השי"ת בעולם ומציאות יחוד העולמות והעלמת דרך הטבע, בקרי"ס כמבואר לעיל בשם המדרש 'נעשו כולן המוניא אחת ושרתה שכינה ביניהן', וכן בדגלים ובמסע המחנות אשר זכו להארה עלינוה משם י"ה, ולכן נקריית התורה בשירה מיוחדת ובנעימה קדושה, להורות על יחוד וגילוי זה אשר לאחריה אפשר לשורר שירה בעולם הזה.

[ולכשתידוק תמצא כי בהרבה ממקלות ישראל נעימה זו היא אף נוסח התפילה של פסוקי דזמרה ביום השב"ק, ולהנ"ל שייכות הדברים ברורה ומובנת מאליה כי ביום השב"ק נתעלים כל העולמות ויום השביעי משבח ואומר לא-ל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי, ושם הו"ה מתגלה בו בשיא התוקף כמובא בספה"ק בני יששכר ובעוד ספה"ק].

נרבת

ידידינו הרב לויסון הי"ו - נה יעקב ירושלים עיה"ק לדגל הולדת הנכד

כן לחתנו ידידינו הרב ידידיה ניסים הי"ו יזכו אביו ואמו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולהכניסו כבירתו של אצ"ה כעתו ובזמנו

לע"נ

מרת חנה ע"ה עפשטיין

בת כ"ק מרדך אדמו"ר רבי יוסף זי"ע נלב"ע כ"ז סיון תשל"ז

הכנה לתפילה מביאה לגדלות המוחין

... ותרומה גדולה היא כשאדם עובד את הבורא בגדלות המוחין ולא חס ושלום בגדלות שהיא גאווה, אלא בהתרוממות המוחין שתבא בהירות והארה למוח של אדם ולא שיעבוד בחשכות המוח מצות אנשים מלומדה.

ובאיזה בחינה בא האדם לזה, העיקר הוא הכנה שייכן עצמו לתפילה ויחשוב קודם התפילה לפני מי הוא רוצה לילך להתפלל, ולא יאזיח מקום הולדת התפילה... שהחיות המוחין לא באים רק בהכנות גדולות.

... שעיקר הוא ההכנה, שכשיש לאדם הכנה מקבל הבורא מזה ההכנה תענוג גדול, ששמעתי מאדוננו מוזנו ורבנו הרב הגאון הקדוש זכרנו לברכה על פסוק "כי תגנים נתנים המה לך" (במדבר ת, טו), ואמר ק"י שמה שאדם נותן את עצמו לבורא - 'לי הוא' כלומר שאני מקבל תענוג מזה. שמה הבחינה בא האדם להכנה, ועל ידי הכנה בא לגדלות המוחין...

תולדות אהרן פר' קרה ד"ה ואל הלויים תדבר, ע"ש

הכנעה - תנאי הכרחי לתפילה

הנה ידוע בשם הבעל שם טוב זכר צדיק לברכה ז"ע, שצריך להיות בעבודת השם יתברך שלש בחינות, 'הכנעה' 'הבדלה' 'המתקה'. ואפשר לומר שעל זה מורים לנו שלשה מאמרי חז"ל על ענין תפילה (כרכ"ל) 'אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש' עוד שם (א"י) 'ומתוך שמחה של מצוה ומתוך הלכה פסוקה', בחינת 'כובד ראש' מורה על בחינת הכנעה (כפי רש"י שם) שמתחלה צריך האדם להתבונן במעשיו הגדולים, כאשר ידע איניש בנפשיה...

ויכטש את עצמו כמאמר הזהיר הקדוש 'אעא דלא סליק גהויה יכטשון ביה ואנהירי, גופא דלא סליק ביה גהויה דנשמתא, יכטשון ביה ויסלק נהירו דנשמתא ויתאחדון דא ברא לאנהרא', ויטעום מרידות בנפשו - 'כי רע ומר עובד את ה' ועל ידי זה יגיע לגדול הכנעה, בחינת כובד ראש.

פלא וינציג ריש פר' קרה, ע"ש

מלימוד בספרים הקדושים עולה לנו כי התפילה כתיקונה היא רק בהכנת האדם את ליבו ונפשו קודם לכן, ואופן ההכנה היא על ידי הכנעה והכרה כי עד עתה לא עשה רצון השי"ת כדבעי, היינו שהאדם נותן מעצמו עוד ועוד, לא די בעבודה שעבד את השי"ת עד כה, אלא יש לו להוסיף חיללים, להגביר ולחזק בדקי ביתו, כי כלפי גדלות הבורא ב"ה אין עבודתו מספקת.

אמנם עלינו לדעת היאך מביאים או את עצמנו להכנעה פנימית באמיתות הלב, הבשר ודם מביאים או את עצמנו להכנעה לגאווה והתנשאות, רצון הגשמיות והטבע הוא להתרומם על כל הברואים האחרים ולהראות כולל את גדלו וידו החזקה... גם בדרך העולם, כשיבוא האדם לרעהו בגאווה ובו ובקשתו בפיו, קרוב לוודאי שלא יקבל את מבוקשו, וככל שהמבקש פחות יותר והנותן נעלה יותר, נדרשת הכנעה יותר גדולה.

ההבדל בין הכנעה לבשר ודם להכנעה להשי"ת

נכונים הדברים בהכנעה הנדרשת כלפי בשר ודם, הכנעה שהאדם יוכל להשיג בכוחות עצמו היא הכנעה גשמית, הבנה כי השני גדול ממנו, אם בעושר וכה, אם ביראת שמים וידיעת התורה, אך כן זה הוא במאזניים גשמיות, הסיבה מדוע אני פחות ממנו הוא כי הלה יותר דבוק ממני בבורא כל עולמים, הלה הצליח להתמודד עם אתגרי עולם הזה טוב ממני, אבל כלפי הבורא ב"ה שהוא רב ושלט על כל הכוחות והרצונות שבכל העולמות איש שיש לו זה! הכנעתנו לבשר ודם היא כי ביחס לשאר בני אדם הוא גדול יותר וגיבור יותר, ואילו אצל הקב"ה

הולך ואור

עיונים לאור דברי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עדיך כל בשר יבוא

[א]

הכנה לתפילה

אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, אין לי ישועה אלא בך ואין עיני מייחלות אלא לך, אמר לה הקב"ה הואיל וכך הוא - אני מושיעך... רבי פינחס אומר מלאך שהוא ממונה על התפלה ממתין עד שתתפלל כנסיה אחרונה של ישראל ונטול כל התפלות ועושה אותן עטרה ונותנה בראשו של הקב"ה...

מדרש תהלים מזמור פ"ח

לדור ודור אודיע אמונתו בפני. התפלה היא היא המחזקת ומחברת את האדם לבוראו, בה ובכוחה נשענים ריבואות ריבואות ישראל זה אלפי דורות, ערב ובקר וצהריים אישיה ואהמה - בכל מצב, בכל זמן, בימי שמחה כשהעולם מאיר לנו פניו לפני הבורא, בתקופות בין הערבים של קושי וצער, ואף בזמני אבדן ואבל כשהחושך יכסה ארץ רח"ל, יודע היהודי כי יש לו אב זקן, יש לנו מלך רחמן שיושב ומצפה לתהלות ישראל, בכל פעם ופעם שמתפללים בשבילי מבין ומאזין הוא ומשרה את שכנתו על המתפלל.

נפתולי אלקים נפתלתי עם אחותי. התפלה מאחזת ומקשרת בדבקות נפלאה בין השי"ת לכנסת ישראל, אין לה לכנסת ישראל ישועה אחרת מלבד כוחה של תפלה, תולעת ישראל אין כוחה אלא כפה, אבל כפינו - כח כביר יש לנו, זכות עצומה היא לנו ברואי מטה שהשי"ת יושב ומצפה לתפלתנו, ולא זו בלבד אלא עבידין ליה חטיבא ברנח ושקעתא - יום יום זוכים אנו לקרש ולייחד שמו עלינו, מול כל המפריעים, נגד כל המקטריגים.

תכין לבם תקשיב אונך. הרה"ק מפאסנאז בספרו 'דרך המלך' (פר' בתעלות) מייסד כי יש הבדל יש בין הקשבה לשמיעה, הקשבה היא שייכות, קשר פנימי, אוזן האדם שומעת עשרות אלפי צלילים ביום, אך לא את כולם יזכור האדם, אלא רק למה שהקשיב הוא, לאותו קול שהשיים האדם את ליבו לכך, על כן יש לו לאדם ליהור מה שמקשיב באזניו כי בכך מתחבר הוא לרובך ובאם הרובך אדם שאינו הגון הוא איך נדבק הוא בנפשו ממנו.

בחינה זה שייכת גם אצל השי"ת, השי"ת שומע תפלת כל פה אף באם האדם אינו מתחבר בנפשו אל דיבוריו כך שהבשר ודם השומע דיבורים מעין אלו לא ייחס אליהם שום משמעות, אך הבורא ית"ש ברחמי שומע כל אחד ואחד והיות שאינו מונבל הוא, עונה הוא לכל תפלה בכל מעמד ומצב, אך אם רוצים אנו שתפלתנו תיצור רבקות וחבור להשי"ת - שיקשיב השי"ת לתפלתנו, יש לנו להכין את ליבנו להתחנן לפני בורא כל עולמים שייכין ליבנו ועשתונותינו אליו ית'.

על כן בעמדנו בשער היכל התפלה נפתח בהתבוננות בעבודת ההכנה אליה בתורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, וטרם כל נשא תחינה להשי"ת שייכין לבנו ויכונן מחשבותינו וישנר מילותינו.

בדברותיו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שנינו, כי מטרת התורה, מטרת הבריאה, היא כבדי שיחוש האדם בנפשו תחושת ביטול לבורא - כל חד וחד לפום מה דמשער בליביה, הסוחר במסחרו והחכם במשנתו, הצורב בלימודו והעשיר בעושרו. מהות חג עצרת היא זו, ומשמעות קבלת תורה מחדש בכל שנה ושנה בכך טמונה.

'כיון שקבלתם את התורה מעלה אני עליכם כאילו לא הטאתם מימיכם' אמרים חז"ל, קבלת התורה בכל שנה ושנה איננה רק קבלה איתנה ואמיצה להתחזקות ביגיעה וקביעות בתורה, קבלת התורה היא ההכרה העמוקה כי אין לנו שום כח ואין אצל השי"ת, לא ברוח ולא בגשם! לא באיכות ולא בכמות! בשעה ששמעו ישראל 'אנכי ה' אלקיך' נרתעו לאחוריהם 'י"ב מילין' ופרחה נשמתם והשייב השי"ת את נשמתם ומלאכי צבקות ירדו.

כשעמדו ישראל לפני השי"ת בקבלת יום זה זכו והרגישו בנפשם ביטול מוחלט לחי החיים, עד שאמרו בני ישראל למשה רבינו 'דבר עתה עמנו' אמרו בני ישראל למשה רבינו - הלא תכלית הבריאה היא שנאיר ונגלה מתוך הגשם כי אין מציאות מבלעדיו ית', ברבר ה' בגלוי הרי אין לנו שום נסיון, שום הסתר, הכל מאיר באור אין סוף, אך כשאתה - ילוד אשה - תדבר עמנו, נוכל להשלים ולהביא את עבודתנו לירי תכלית.

כך היא עבודתנו בכל שנה ושנה - להחזיר ולשנן בתוככי נפשנו כי 'יש ה' בקרבנו', יש בורא עולם למרות כל ההסתרות, יש מנהיג לבירה למרות שדולקת ובווערת עד לב השמים מאש היצה"ר, זה כוחה של חג שבועות מדי שנה בשנה, וככל שיוורדים הדורות מתעצמת יופייה שבעתיים, כעת נבאר מה אופן עבודתנו על דרך זה באופן השוה לכל נפש.

לא שייך יחס או השוואה לשאר הבריאה, ההכנעה מוכרחת לבא אם כן ממקום אחר.

בפשטות - כשיתבונן האדם לפני מי הוא מתפלל - לאדיר ונאור נעלה ברוב בחייו, ומי הוא המתפלל - כלי מלא בושיה וכלימה, אי חרפה תכסה פניו ואין ימצא כח בנפשו לגשת אל מול ארון הקודש, אדרבא בהתבוננות נכונה אזי נבין כי לולי פותח ה' את שפתינו אין בידינו כלל לעמוד בתפילה לפניו ית', ככלל כל מצוה ומצוה שאדם מקיים הרי הם אברי המלך, אם כן אפוא הכיצד נוכל לקיים עם אברינו הגשמיים את מצוות הא-ל-הגיבור והנורא.

דבקות בתורה ומצוות לשמה - האופן לזכות להכנעה להשי"ת

חכמי אומות העולם הקדמונים תהו הכיצד יתכן הקשר שיש בין הבורא ב"ה הנעלם מכל רעיון ומופשט משכל גשמי, לעולם הזה שכולו גשמיות, על כן פכרו הם בעיקר וסברו כי עזב ה' את הארץ כמבואר ברמב"ן סוף פר' בא, כי בשכלם הדל לא יכלו להשיג הם את מהות הקשר הפנימי בין השי"ת לבוראו מטה. אכן, קשר ודבקות זו אינה מושגת ואינה מוסברת לאדם הגשמי באופן גשמי.

רצונו ית' שחכמתו הקדושה הנאצלה מעמו, חמודה וגנוזה באוצרותיו מאות דורות, מאות בחינות ומדרגות זו למעלה מזו בעומק סוד הנגהת הבריאה צפונה בתורה הק', אפילו מלאכי השרת אינם יכולים להשיגה, ואילו רצונו הוא שאנחנו בגופים המגושמים שעלינו, עם המח והפה שכה אנו מתאמצים לשמרם

בקדושה וטהרה - לא תמיד בהצלחה... עמה נעסוק בקודש הקדשים של הבריאה!?

האמת תורה דרכה, כי דייקא בזאת חפץ ה' בנו בעסק התורה ובקיום מצוותיו, הבנה ודעת בעומק מהות הדבקות בין ישראל לאבינו שבשמים, להרגיש בכל נימי נפשו - אשר בחר בנו מכל עם ורוממונו מכל לשון, לא בגלל מעשינו הטובים, לא בגלל היותנו מורמים מכל העמים, אלא כי בחר בנו ה'!

מתוך הבנה זו תבא בקרבו שפלות ושברון לב מעומקא דליבא, כל שעה נוספת שילמד האיש, כל לה השגה נוספת שיישיג הוא בתורה הק' באיכות או בכמות, תגביר ותחזק בקרבו כי איננו כדאי וראוי לעמוד לפני ה' לשרתו, ואל יבא דאמת נשמתו שהיא חלק אלוה-ה ממעל היא זאת הדבוקה בה, רק גופו איננו מכיר בכך תמיד - זאת היא ההכנעה הנדרשת מעמנו בעמדנו לפני יוצר כל - גופא דלא סליק ביה נהורא דנשמתא יבטשון ביה.

מקודם צריך האדם להתבונן במעשיו הגרועים - התבוננות אמיתית על מצב נפשו באה באמצעות לימוד תורה לשם שמים, לימוד בדבקות, הנקיות הדעת וצילות הנוח, ומתוך כך משיג לפי ערכו וכלי נפשו, את גדולת הבורא ובא לשפלות והכנעה לפני ה' תכלית התפילה היא - יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברוך, כאמור ההכרה של ברואי מטה במעלת הבורא היא לא הכרה רגילה במעלתו של החוק והחכם ממני, אלא הכרה עמוקה ויסודית בעומק זכיותו אשר בחר בו ה' לשרתו ולברך בשמו. הכרה זו יכולה לבא רק על ידי לימוד התורה באופן הנזכר, שידע נאמנה כי לימוד התורה הק' אינו בזכותו והבנתו את דברי התורה היא לא מחמת כשרונותיו או מעלותיו האחרות, אלא מאיר בקרבו את אור נשמתו, בכל אבריו מתפשטת ההכרה כי רק חיותו ית' הוא המחיה אותו ובלעדיו אי אפשר להתקיים ולעמוד אפילו רגע אחד, על כן ציוונו רבותינו הקדושים להכין את נפשנו בתפילה על ידי לימוד התורה, רק על ידי חכמתו האלוהית נוכל להכניע עצמנו כראוי ולהאיר את נשמתנו - ויסלק נהירו דנשמתא ויתאחדון דא בדא לאנהרא.

הכנעה - תענוג לבורא ית"ש

אודה לא-ל לבב חוקר בך יחד כוכבי בוקר, בשעות בהם אויר העולם זך ונקי, מושקט בשל"ת בעולמו השפל, מחפש הוא את ברי הלבב ובעלי הדעת אשר נותנים מעצמם ומשעות השנה שלהם, מכינים הם את ליבם ונפשם לעמוד בתפילה לפני הבורא בלימוד התורה, ועל ידי לימוד התורה באים הם לידי שפלות והכרה כי מצד עצמם אינם ראויים כלל לעמוד לפניו ולברך בשמו, יהודים אלו מסבים לו נחת רוח עצומה - שמה שאדם נותן את עצמו לבורא - ממעלת עצמו, מישותו מעניק הוא לבורא - לי הוא, כלומר שאני מקבל תענוג מזה.

כשיהודי זוכה ומעניק תענוג לבורא, נפתחים בפניו כל השערים, כל הרשעה כעשן תכלה, נפשו זוכה להתרוממות וחש הוא בהירות את מציאותו ית' בכל רמ"ח וסס"ה אבריו וגידיו, מתוך תענוג ושמחה עד אין שיעור - שעל ידי הכנה תהיה לכם גדלות המוחין.